

I HAVE A DREAM

Η φράση του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, κατά τη διάρκεια της ομιλίας του στην Ουάσιγκτον το 1963, εξελίχθηκε σε συνώνυμο της επιδίωξης αλλαγών και υπήρξε το σύνθημα που ξεσήκωσε τους ακτιβιστές τον Μάη του '68 αλλά και έδωσε ελπίδες για την απήχηση της δράσης των πολιτών που «απαιτούσαν το αδύνατο». Η έκθεση *I HAVE A DREAM* υλοποιήθηκε σε μια ιδιαίτερη χρονική συγκυρία, το 2011, με τις κοινωνίες σε ολόκληρο τον κόσμο να διαμαρτύρονται ενάντια στην κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα, αλλά και ενάντια στις εξευτελιστικές οικονομικές συνθήκες. Στα βίντεό τους, οι συμμετέχοντες καλλιτέχνες επικαλούνται εκείνες τις περιπτώσεις όπου το παλιό κατεστημένο ή και η ιδεολογία έχουν πια ξοφλήσει. Πολλά από τα φιλμ και τα βίντεο που προβάλλονται έγιναν πριν από το 2011 – αν και δεν είναι η χρονολογία που έχει σημασία, αλλά η πρόθεση ή καλύτερα η απaráμιλλη διαίσθηση των καλλιτεχνών που παρατηρούν την πραγματικότητα και συγχρόνως οπτικοποιούν στη δουλειά τους την αίσθηση της επικείμενης αλλαγής.

Το βιβλίο του Ραούλ Βανεγκέμ *Η επανάσταση της καθημερινής ζωής* (1967), που υιοθετήθηκε ως βιβλός του Μάη του 1968, υπήρξε σημείο αναφοράς από το οποίο εμπνεύστηκαν τα έργα της έκθεσης. Ο συγγραφέας εξαπέλυσε κριτική εναντίον του ευρέως εννοούμενου συστήματος, το οποίο περιλαμβάνει όχι μόνο τις αρχές και την κρατική υπόσταση αλλά και την απολιθωμένη δομή που διαπνέει τη διάταξη της καθημερινότητας των σύγχρονών του. Ο Βανεγκέμ, ως καταστασιακός, πρέσβευε ότι ο άνθρωπος δεν είναι καταδικασμένος «να ζει νεκρό χρόνο» και ότι η ευδαιμονία, ο αισθησιασμός και η εκπλήρωση των επιθυμιών του ατόμου παρέχουν την πιο ισχυρή επαναστατική δύναμη. Σήμερα, γνωρίζουμε πως ο Μάης του '68 μας απάλλαξε σε μεγάλο βαθμό από τους κοινωνικούς περιορισμούς, παρόλο που εντέλει ο ατομικισμός και η ικανοποίηση των αναγκών του ατόμου έγιναν από τα σπουδαιότερα εμπορεύσιμα είδη. Το ίδιο συνέβη και με τα ινδάλματα της επανάστασης: ταυίζονται πλέον περισσότερο με στάμπες σε t-shirt, παρά με την ίδια την εξέγερση.

Η έκθεση *I HAVE A DREAM* περιστρέφεται γύρω από το θέμα της εξέγερσης και των δεσμών της με την πραγματικότητα: είναι μια έκθεση για την επανάσταση, χωρίς όμως να αναφέρει ρητά αυτή την πολυχρησιμοποιημένη λέξη. Αντ' αυτού, θα ήθελα να διερευνήσω την αέναη αναζήτηση της αλλαγής, αυτήν που ο Ηράκλειτος θεωρούσε το σπουδαιότερο στοιχείο του κόσμου, την κινητήρι δύναμη και το καύσιμο της ζωής. Από πού προέρχεται αυτή η ενέργεια και η φωτιά; Από τους φουτουριστές στους ντανταϊστές, την πρωτοπορία και το Fluxus και σε άλλους ουτοπιστές του 20ού αιώνα, το σημαντικότερο θέμα ήταν η αίσθηση της κρίσης που ώθησε στη ρήξη με το παλιό κατεστημένο και στο όραμα ενός νέου. Μια κρίσιμη χρονική στιγμή φέρει ένα φορτίο ενέργειας, προκειμένου να πυροδοτήσει θεωρίες και κινήματα. Ήδη γνωρίζουμε ότι η σημερινή κρίση έχει απελευθερώσει την ενέργεια της αλλαγής.

Ο πολιτισμός που σχετίζεται με νέες μορφές αναπαράστασης, με νέους δρόμους επικοινωνίας και με την οικοδόμηση της κοινότητας, παρέχει στη ζωή μας μια αίσθηση του σύγχρονου. Τα έργα που παρουσιάζονται στην έκθεση *I HAVE A DREAM* προσεγγίζουν τα θέματά τους με διαφορετική οπτική, πέρα από τη συμβατική αντίληψη και απεικόνιση του κόσμου. Ανοίγουν νέες προοπτικές, ωθούν νέα ζητήματα να ανακύψουν και αξιοποιούν εναλλακτικές μορφές έκφρασης, χωρίς να περιορίζουν παράλληλα την αντίληψη της πραγματικότητας απλώς στην πολιτική ορθότητα.

Agnieszka Rayzacher